

El Coll Roig: Un balcó cap a l'Enciola

Parc nacional maritimoterrestre de l'arxipèlag de Cabrera.

GOVERN
ILLES
BALEARSES

Península i far de l'Enciola
(Foto: Neus Albertí)

El Coll Roig: Un balcó cap a l'Enciola

Parc nacional maritimoterrestre de l'arxipèlag de Cabrera.

L'itinerari fins el Coll Roig recorr una part del camí que uneix el Port amb el Far de l'Enciola. Començam el recorregut al Port, on hi ha l'oficina d'informació del Parc. La part de pujada de l'itinerari es veu àmpliament compensada per les precioses vistes que tndrem, tant del far i península de l'Enciola com de la badia i del port de Cabrera, coronat pel Castell.

Itinerari autoguiat

Durada aproximada: 1'5 hores

Distància del recorregut: 3 km anada i tornada

Nivell de dificultat: 2/4

Observacions: El tram de camí que transcorre entre el Coll Roig i el far de l'Enciola està restringit per tal de recuperar la vegetació, degradada a causa del trànsit reiterat per dreceres. Per això, aquest tram es pot fer només guiat per part del personal del Parc.

Falcó marí (*Falco eleonora*)
(Foto: Sebastià Torrens)

1. El port, on més moviment humà hi ha

El Port de Cabrera és el lloc del Parc on hi ha més moviment humà. No és gens estrany, pel fet de ser la zona de desembarcament i embarcament de visitants i gairebé un lloc de passada obligada. Hi trobam molts dels serveis del Parc (oficina d'informació, infermeria, banys públics, refugi de pescadors i la cantina) i hi amarren les embarcacions de serveis, gestió del Parc i els pescadors autoritzats.

A l'oficina d'informació ens podrem assessorar de les activitats, els horaris, els itineraris, la ubicació dels llocs d'interès, així com també de la riquesa natural i altres aspectes del Parc. Des d'aquí i seguint el camí principal anirem vorejant la costa, passant per devora la creu dels Sunyers, erigida en memòria de Damià Sunyer, arrendatari de Cabrera, i els seus dos fills Joan i Gaspar, afusellats durant la Guerra Civil espanyola, un episodi de la història que no passà desapercbut a Cabrera.

Aviat trobarem la primera platja del camí, el caló de les Agulles, que ens quedarà a mà dreta. Ben devora podrem veure el camp de plaques fotovoltaïques i el generador, elements que subministren electricitat a una illa que pretén ser energèticament autosuficient.

Passarem per davant l'anomenada Vicaria, petita capella dedicada a Santa Peronella, on podien anar a missa els habitants de l'illa de Cabrera (pescadors, faroners, militars i pobladors de Vila Cristina).

Badia del Port
(Foto: Catalina Sebastià)

2. El Campament, un espai compartit

Des de 1916, quan s'expropià Cabrera als seus darrers propietaris civils, la família Feliu, l'arxipèlag és propietat del Ministeri de Defensa espanyol. El motiu de l'expropiació fou l'albirament d'un submarí alemany en aigües de Cabrera durant la I Guerra Mundial, en la qual Espanya es mantenia neutral. Per evitar sospites de col·laboracions amb un bàndol o l'altre i garantir la neutralitat, es produí l'expropiació de Cabrera amb el pretext de la seguretat nacional. En el campament hi ha les edificacions militars que serviren d'habitatges pels soldats i que ara serveixen com a habitatges del personal del Parc, d'investigadors, d'un petit destacament militar i com a refugi públic.

**Pavelló del campament habilitat com a refugi
(Foto: Equip del Parc)**

3. La pesca, un recurs ben antic a Cabrera

Passada la Platgeta, l'antiga factoria de salaons ens recorda la importància de la pesca a Cabrera des de fa segles. Es tracta d'un conjunt de piques excavades a la roca on es salava el peix per tal de poder-lo conservar i on s'elaborava el garum, una salsa molt preuada a l'antiguitat, feta a partir de les vísceres del peix. Tot i que no es coneix exactament en quin moment es construï, va estar en funcionament entre els segles V i VII, i molt probablement va estar relacionada amb la comunitat monàstica que va habitar l'illa.

Ja al segle XIX, durant el captiveri dels soldats napoleònics a Cabrera (1809-1814), els presoners adaptaren aquestes estructures per emprar-les com a habitacles, hi obriren portals i hi feren llars de foc. Posteriorment, a finals del segle XIX o principis del XX, a la zona s'hi va extreure marès per emprar-lo com a material de construcció, fet que va afectar les restes arqueològiques.

Factoria de salaons
(Foto: Sebastià Torrens)

4. De camí cap a s'Espalmador

Si seguim voltant la badia, un agradable passeig per un terreny còmode i pla ens durà fins a la platja de s'Espalmador. Juntament amb sa Platgeta, és una de les platges autoritzades per a l'ús públic.

Pel camí, a la banda de la mar podrem veure la vegetació pròpia del litoral, amb formes baixes i arrodonides, molt ben adaptades a l'esprai salí i la brisa marina, com els coixinets (*Astragalus balearicus*) i les saladines (*Limonium sp.*), així com algun corb marí (*Phalacrocorax aristotelis*) nedant per aconseguir el seu aliment o damunt les roques, estenent les ales per eixugar-les després d'haver-se capbussat.

El topònim de s'Espalmador fa referència al lloc on s'espalmava, és a dir, es netejava el fons de les embarcacions i després es cobria d'una capa de sèu o quitrà per tal que navegassin més lleugeres i ràpides. Deixant enrere la platja, a mà dreta trobam una zona sense vegetació que correspon a restes del passat agrícola i ramader de Cabrera, uns antics sementers envoltats de paret seca per evitar que hi entràs el ramat. En època de calor veurem fàcilment les sargantanes endèmiques de les Balears (*Podarcis lilfordi*) travessant-nos per davant mentre anam fent camí.

5. Pujada cap al Coll Roig

A partir d'aquí, el camí comença a prendre alçada poc a poc per un tram baix del Canal Llarg. Amb un pendent suau passarem per una zona de garriga amb presència d'arbusts com la mata (*Pistacia lentiscus*), el xiprell (*Erica multiflora*), el ginebró (*Juniperus oxycedrus*), l'estepa llimonenca (*Cistus monspeliensis*), l'aladern de fulla estreta (*Phillyrea angustifolia*) o el llampúdol bord (*Rhamnus ludovici-salvatoris*), una espècie endèmica que rebé el nom en honor a l'Arxiduc Lluís Salvador d'Àustria, qui va fer menció a Cabrera a la seva obra *Die Balearen*, l'any 1880:

Llampúdol bord (*Rhamnus ludovici-salvatoris*)
(Foto: Toni Suau)

“El sòl és, en general, calcari, margós i molt rocallós [...]. Les poques terres conrades produeixen cereals, llegums i fruites [...]. A Cabrera hi ha 400 cabres, 95 ovelles, 40 porcs i dues parelles de muls, 3 mules i una egua. A l'illa de Conillera hi són transportats els bocs que han estat sanats; a na Rodona s'hi troben els xots que s'han de vendre, en nombre d'uns 20; a l'Imperial, 12 xots, i a l'Estell hi pasturen cabres velles i 4 ovelles. [...]. El primer de gener de 1880 hi havia 31 habitants [...]. Hi ha cinc seccions de sementers: Cala Ganduf, la Miranda, es Comellar des Mal Nom, es Comellar de ses Figueres i s'Espalmador [...].”

Arxiduc Lluís Salvador d'HABSBURG-LORENA Die Balearen (1880).

Podrem observar a mà esquerra unes roques recobertes de líquens (organismes producte de l'associació entre un fong i una alga), que li donen una coloració blanquinosa. Aquest mateix efecte dóna nom a una de les elevacions de Cabrera, el Penyal Blanc. Un altre líquen que es pot veure a prop i també damunt les roques és l'orxella (*Roccella phycopsis*), a partir de la qual antigament s'aconseguia un tint de color porpra molt preuat. Actualment, la podem veure cobrint pràcticament tota la paret de la cara nord-est de l'edifici del museu “Es Celler”.

6. Quan Cabrera estava davall la mar

Una vegada hem superat el desnivell, suau però constant, trobam a un petit pinar (de *Pinus halepensis*) que ens anuncia el final de la pujada i l'arribada al coll. Abans d'acabar el nostre itinerari, a mà dreta hi trobam un aflorament de roca calcària arenosa de color ocre. Si param esment, hi podem veure uns organismes fòssils d'uns 50 milions d'anys d'antiguitat, de quan Cabrera estava submergida davall la mar. Són els nummulits, del llatí "nummulus" (moneda petita), organismes unicel·lulars, ja extingits, en forma de llentia i que poden arribar a tenir fins 6 cm de diàmetre. A partir d'una cambra central van creixent en forma d'espiral, formant altres petites cambres separades per septes visibles.

7. El balcó cap a l'Enciola

Arribats al punt final de l'itinerari, podrem veure un canvi en la fisonomia de la vegetació, que es veu afectada i pentinada per la força dels vents predominants, així com per l'esprai marí.

Des d'aquí ja podrem observar unes magnífiques vistes de la península i del far de l'Enciola, que guia i orienta els navegants des de 1870, amb la torre engalanada amb la pintura arlequinada de color vermell i blanc.

L'obertura de drecceres fora del camí ha degradat la vegetació de la zona, i per facilitar-ne la recuperació, s'ha restringit l'accés fins al far de l'Enciola, que cal fer en companyia dels guies del parc.

La tornada cap al port es fa pel mateix camí, ara de baixada. Serà fàcil distreure's amb les vistes del port de Cabrera i de la badia, presidida pel castell construït a finals del segle XIV.

Badia del Port
(Foto: Neus Albertí)

